ISTUP I ISKLJUČENJE ČLANA IZ DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Kovačević, Lana

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:949052

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

Završni rad

ISTUP I ISKLJUČENJE ČLANA IZ DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Mentor **Student**

Ratko Brnabić **Lana Kovačević**

U Splitu, kolovoz 2017

SADRŽAJ

1. Uvod 1
2. Definicija problema 2
3. Cilj rada 2
4. Metoda rada 2
5. Struktura rada 2
6. Općenito o društvu s ograničenom odgovornošću 2
   6.1. Povijesni razvoj društva s ograničenom odgovornošću 3
   6.2. Društveni ugovor 4
   6.3. Temeljni kapital 5
   6.4. Temeljni ulog 6
   6.5. Osnivači društva s ograničenom odgovornošću 7
   6.6. Odgovornost članova društva i drugih osoba 8
7. Prestanak članstva u društvu s ograničenom odgovornošću 9
8. Povlačenje poslovnog udjela 9
9. isključenje člana društva osim zbog neuplate poslovnog udjela 13
10. Istupanje člana iz društva 17
11. Zaključak 20
12. Literatura 21

1. UVOD

Trgovačko društvo je pravna osoba čiji su osnivanje i ustroj određeni Zakonom o trgovačkim društvima,[1] svojstvo pravne osobe stječe upisom u sudski registar[2], a gubi svojstvo pravne osobe brisanjem toga društva iz sudskog registra.[3] Članstvo u društvu s ograničenom odgovornošću (u nastavku Društvo) je pravni položaj osobe u privatnopravnoj zajednici osoba oblikovanoj kao društvo na temelju pripadanja toj zajednici. [4] Pripadanje društvu članstvu daje trajni pravni odnos i subjektivno pravo, te stvara trajni pravni odnos unutar društva koji se izražava u pravnom položaju člana iz kojeg proizlaze uzajamna prava i obveze člana društva.[5]

Članstvo kao pravni odnos zasniva posebne odnose člana društva i društva te članova društva međusobno, a što ima za posljedicu stvaranje lojalnog i obzirnog postupanja unutar društva, odnosno prema drugim članovima društva i prema društvu. Sadržaj članstva ogleda se u skupu članskih prava i obveza koje član ima u društvu.

Položaj člana u društvu ne može se izraziti vlasništvom, jer član društva nije vlasnik društva.[6]

---

[1] članak 2. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine 111/93, 34/99., 121/99. – vjerodostojno tumačenje, 52/00. – Odluka USRH, 118/03., 107/07., 146/08. i 137/09, 125/11., 111/12. i 68/13. i 110/15. u nastavku ZTD)

[2] članak 2. stavak 2. Zakona o sudskom registru (Narodne novine 1/1995, 57/1996, 1/1998, 30/1999, 45/1999, 54/2005, 40/2007, 91/2010, 90/2011, 148/2013, 93/2014, 110/2015 u nastavku ZSR) definira Registar kao javnu knjigu koja sadrži podatke i isprave o subjektima upisa za koje je upis u registar propisan zakonom.

[3] članak 4. ZTD

[4] Barbić, J., Pravo društava - Knjiga druga - Društvo kapitala - Svezak I - Dioničko društvo - šesto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb 2013 (u nastavku Svezak I) stranica 349.

[5] Svezak I stranica 350.

[6] Svezak I stranica 351.

2. DEFINICIJA PROBLEMA

Članstvo u društvu može prestati, a, između ostalih su, prestanci članstva povlačenjem poslovnog udjela, isključenjem člana iz društva, ali ne zbog toga što nije uplatio ulog i istupanjem člana iz društva. U završnom radu obraditi ću navedene načine prestanka članstva u društvu.

3. CILJ RADA

Ovim radom prikazat ću navedene načine prestanka članstva u društvu da bih ukazala na složenost problematike samog članstva u društvu i njegovog prestanka.

4. METODA RADA

Pri izradi rada koristit ću se metodom proučavanje djela kojima je obrađena problematika prestanka članstva u društvu.

5. STRUKTURA RADA

U radu ću se pisati općenito o društvu, općenito o prestanku članstva u društvu, povlačenju poslovnog udjela, isključenju člana društva osim zbog neuplate poslovnog udjela i istupanju člana iz društva.

6. OPĆENITO O DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Društvo s ograničenom odgovornošću je trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba unose uloge u dogovoreni temeljni kapital i ne odgovaraju za obveze društva.[7]

Iz navedene Zakonske definicije društva proizlazi da je društvo:

1. društvo
2. pravna osoba
3. društvo kapitala
4. trgovačko društvo
5. članovi ne odgovaraju za obveze društva

[7] članak 385. stavak 1. i 2. ZTD

6. ima temeljni kapital.[8]

Društvo za svoje obveze odgovara cjelokupnom imovinom. Član društva za obveze društva ne odgovara onim što je uložio, dakle nije odgovoran za obveze društva, jer u protivnom od člana društva moglo bi se tražiti da odgovara za obveze drugog, pa i tužbom, da podmiri obveze vjerovniku, što u društvu, osim iznimno ka su za to ispunjeni uvjeti, nije slučaj.

Društvo se razlikuje od dioničkog društva u slijedećem:

1. temeljni kapital nije podijeljen ne dionice i ne čine ga odvojeni dijelovi koji se mogu izraziti vrijednosnim papirima
2. društveni ugovor je temeljni ustrojbeni akt društva, a ne statut kao u dioničkom društvu
3. društvo je jednostavniji i elastičniji tip društva kapital
4. osnivanje društva manje je formalizirano
5. ustroj i odnos organa se razlikuje
6. veća je sloboda autonomnog uređenja odnosa u društvu.[9]

6.1. Povijesni razvoj društva s ograničenom odgovornošću

Društvo je nastalo zakonodavnom intervencijom u Njemačkoj[10], a da prije toga u praksi nije postojalo ništa slično. To je bio odgovor na stalne zahtjeve da se pojednostavi dioničko društvo kao do tada jedino društvo kapitala, pravni oblik podoban za prikupljanje kapitala i vođenje poduzetničkih pothvata, tj. društvo pravna osoba u kojem članovi nisu odgovarali za obveze društva. [11]

Neposredan poticaj donošenju zakona bio je naglo povećanje dioničkih društava nakon što je u Njemačkoj ukinut sustav koncesija za njihovo osnivanje i uveden normativni sustav.

---

[8] Barbić, J. Pravo društava - Knjiga druga - Društvo kapitala - Svezak II Društvo s ograničenom odgovornošću, Društvo za uzajamno osiguranje, Kreditna unija, Europsko društvo, Societas Europea (SE) - šesto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator Zagreb 2013. (u nastavku Svezak II) stranica 5.

[9] Svezak II stranica 7.

[10] Zakon o društvima s ograničenom odgovornošću, stupio na snagu 10. svibnja 1892. g.

[11] Svezak II stranica 29.

Društvo je u Njemačkoj je manje uređeno propisima, a razvitak društva temelji se na praksi, pri čemu važnu ulogu imaju sudovi. društvo je ostalo uređeno jednostavnim i mnogo manjim zakonima, strogoća uređenja tog društva znatno je manja nego kod dioničkog društva, pa je ostalo dovoljno prostora za razvitak rješenja koja nudi poslovna, a verificira sudska praksa. Zakonodavac se u novije vrijeme miješa samo zahvatima koje zahtijevaju smjernice Europske unije u zakon koji je star više od 120 godina , a da za to vrijeme nije doživio nijednu izrazito veliku reformu. [12]

U Hrvatskoj društvo je bilo najprije u primjeni u Dalmaciji i Istri na temelju austrijskog Zakona o udrugama s ograničenim jamstvom iz 1906. g. jer je to društvo nastalo nakon što je donesen Hrvatski trgovački zakon, koji se koristio do 1948. g. kad su prestala sva trgovačka društva. Ponovno se javlja na području cijele Hrvatske 1. siječnja 1989. g. stupanjem na snagu Zakona o poduzećima, kojim zakonom je društvo bilo podnormirano. Zakonom o pretvorbi društvenih poduzeća iz 1991. g. omogućeno je da se tadašnja društvena poduzeća pretvore i u društvo s ograničenom odgovornošću. Zakon trgovačkim društvima donesen je 1993. g. s početkom primjene od 1. siječnja 1995. g .[13]

6.2. Društveni ugovor

Temelj za nastanak svakog društva je pravni posao, što je u slučaju društva s ograničenom odgovornošću, ugovor o osnivanju tog društva - društveni ugovor.

U ZTD, člankom 387. stavak 1., propisano je da je za sklapanje tog ugovora potreban oblik javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrđuje, solemnizira[14], javni bilježnik. Propisani oblik je uvjet za nastanak i valjanost ugovora.

Ugovor moraju potpisati svi osnivači društva, ne moraju to učiniti istodobno i ne moraju svi istodobno biti kod javnog bilježnika, a ugovor je sklopljen kad ga potiše posljednji od osnivača. U sudski registar se prilaže primjerak potpisanog ugovora.

---

[12] Svezak II stranica 31.

[13] Svezak II stranica 32.

[14] Klaić, B. Rječnik stranih riječi, Nakladni zavod matice hrvatske, Zagreb2004. - solemniter lat. svečano, solemnitet , -eta lat. (solemnis - svečan), svečanost, ozbiljno držanje stranica 1248.

Društvo se ne može sukcesivno osnovati tako da nije moguće da se društveni ugovor sklope samo neki osnivači, a da mu kasnije pristupaju drugi. Ugovor je sklopljen kad ga potpišu svi osnivači. Kasnije ulaženje u društvo moguće je prijenosom poslovnog udjela ili povećnjem temeljnog kapitala.

Sklapanjem društvenog ugovora po sili zakona nastaje preddruštvo, što predstavlja prekretnicu u pravnom režimu društva koje čine osnivači. To daje mogućnost da se sudskim putem utuži sklapanje društvenog ugovora ako ugovor o društvu koji postoji prije preddruštva ispunjava propisane uvjete koji se traže za predugovor, tako da se osnivač može zaštiti od zahvata drugih osnivača koji postupe suprotno onome što su se dogovorili prije nego što su pristupili osnivanju društva.

Ako društveni ugovor nije sklopljen u propisanom obliku, nema pravnog učinka i sud na temelju njega neće upisati društvo u sudski registar. Preddruštvo u tom slučaju treba likvidirati. Upiše li se društvo usprkos tome u sudski registar, taj razlog ništetnosti otpada , jer odredbama o ništetnosti društva ZTD ne spominje, a upisano društvo ne može biti ništetno iz nekih drugih razloga osim onih navedenih u ZTD. Mane volje osnivača ne mogu se više isticati nakon što je društvo upisano u sudski registar osim u iznimnim slučajevima.

Društveni ugovor se može mijenjati i dopunjavati. Ako se društveni ugovor izmijeni ili dopuni prije upisa društva u sudski registar za izmjenu ili dopunu potrebna je suglasnost svih osnivača.

6.3. Temeljni kapital

Temeljni kapital jest u novcu izražena vrijednost onoga što članovi društva moraju unijeti u društvo na ime uplate dijelova tog kapitala koji se odnose na sve poslovne udjele. Računovodstveni pojam "upisanog kapitala" odgovara pojmu temeljnog kapitala i iskazuje se u pasivi društva.[15]

Temeljni kapital mora se izraziti u kunama, a svaka primjena valutne klauzule je isključena.

[15] Svezak II stranica 41-42.

Najniži propisani temeljni kapital društva jest 20.000,00 kuna, a svaki viši iznos temeljnog kapitala od toga mora biti izražen cijelim brojem koji je višekratnik broja 100.

Posebnim zakonima propisuje se najmanji iznos temeljnog kapitala za društva koja obavljaju određene djelatnosti.[16]

6.4. Temeljni ulog

Temeljni ulog je iznos imovinske vrijednosti koju član društva mora uložiti u društvo s naslova uplate u temeljni kapital društva. Temeljni kapital podijeljen je na temeljne uloge, a zbroj temeljnih uloga mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva. Bez temeljnog uloga nema članstva u društvu. Privatnopravna zajednica članova društva temelji se na sudjelovanju članova temeljnim ulozima u stvaranju temeljnog kapitala.[17]

Temeljni ulog predstavlja zasebnu cjelinu izraženu u novcu u istoj valuti u kojoj je izražen i temeljni kapital, a uplatom temeljnog uloga u društvu se stječe poslovni udio. Ono što se unosi u društvo kao ulog ne izražava se nominalnim iznosom koji se takvim vodi i nakon toga, nego je to unos uloga u društvo učinjen uplatom poslovnog udjela koji ima nominalni iznos.[18]

Veličina uloga ne mora biti jednaka. U ZTD propisano je da je najniži nominalni iznos poslovnog udjela 200,00 kuna i mora biti izražen u kunama cijelim brojem koji je višekratnik broja 100.[19] zbroj nominalnih iznosa poslovnih udjela mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva, koji je cijeli broj višekratnik broja 100, tako da zbroj svih uloga u društvo ne može biti manji od iznosa temeljnog kapitala društva. ako se unese više, višak se ne iskazuje u iznosu temeljnog kapitala društva, višak se evidentira u rezervama kapitala.

Za stjecanje preuzetog poslovnog udjela mora se unijeti ulog u društvo što predstavlja originarno stjecanje članstva u društvo. Prijenosom poslovnog udjela ne prenosi se i ulog, jer

---

[16] Investicijsko društvo, lokalno društvo i sl.

[17] Svezak II stranica 13.

[18] Svezak II stranica 14.

[19] članak 390. stavak 1. ZTD

je ulog ispunio svoju ulogu unosom u društvo i od nje je odvojen. Onim što je ulogom uneseno u društvo raspolaže samo društvo, a poslovnim udjelom član kojem pripada.

Poslovni udio je ukupnost članskih prava i obveza uzetih kao cjelina i samostalni je predmet prava. Novčani iznos na koji glasi poslovni udio omogućuje da se točno zna o kojoj ukupnosti prava i obveza je riječ kao o samostalnoj pravnoj cjelini.

Broj poslovnih udjela koje može imati jedan član društva nije ograničen, pa svaki član može preuzeti više poslovnih udjela, a poslovni udjeli zadržavaju pravnu samostalnost i ne dolazi do njihovog spajanja .

Poslovni udio ne daje pravo na imovinska prava društva, na ono što čini imovinu društva, njegovo pravo je ograničeno samo na ostvarivanje članskih prava, sudjelovanje u imovini društva pri povlačenju poslovnog udjela i isplati naknade, stjecanju poslovnog udjela od društva i plaćanje za takvo stjecanje, sudjelovanje u ostatku imovine nakon likvidacije društva.

Poslovni udio može se izraziti ispravom, ali to ne može biti vrijednosni papir.

Poslovni udio prestaje povlačenjem tog dijela, te brisanjem društva iz registra. Raspolaganje poslovnim udjelom dovodi do promjene članstva u društvu, ali ne i poslovnog udjela, on ne prestaje ni kad ga stekne društvo , kad se član isključi iz društva ili on sam iz njega istupi.

6.5. Osnivači društva s ograničenom odgovornošću

Društvo može osnovati svaka fizička i pravna osoba, te nema ograničenja u pogledu broja osnivača, tako da osnivač može biti i samo jedna osoba.

Za fizičku osobu osnivača ne zahtijeva se da ima potpunu poslovnu sposobnost. Osnivač može biti i osoba koja nema poslovnu sposobnost ili joj je ona ograničena, u tom slučaju za takvu osobu pravno relevantne izjave volje u pogledu osnivanja društva daje njen zakonski zastupnik ili skrbnik.

Fizičku osobu pri obavljanju radnje osnivanja društva može zastupati opunomoćenik, a punomoć mora sadržavati sve što je potrebno da bi se jasno znalo za osnivanje kojeg društva se daje punomoć, tko je daje i kome je daje.

6.6. Odgovornost članova društva i drugih osoba

Članovi društva odgovaraju:[20]

1. zbog toga što su u osnivanju dani pogrešni podaci[21]

Odgovaraju samo oni članovi društva koji su i njegovi osnivači, odnosno oni koji bili u vrijeme kad se društvo upisivalo u sudski registar.. Kada član društva povrijedi obvezu u društvu koja može ugroziti cilj društva, pa ostali članovi društva moraju pridonijeti da se društvo dovede u stanje koje odgovara mogućnostima ostvarenja cilja.

Članovi društva odgovaraju društvu, ne i drugim osobama tj. vjerovnicima.

Pogrešni podaci su svi oni podaci koji se mogu dati prilikom osnivanja društva bez obzira na to tko ih daje. Bitno je da su podaci dani u svrhu osnivanja društva, a nije bitno na koji način je dan podatak. To mogu biti podaci: zahtjev za upis društva u sudski registar a nije u potpunosti uplaćen ulog u novcu ili se uplaćenim ne može raspolagati, uneseni su stvari i prava koja su fiducijarno prenesena na nekog trećeg, a to pravo nije prestalo unosom u društvo, jedini član društva nije dao valjano osiguranje za neuplaćeni dio uloga, u izvješću o osnivanju nisu dani točni podaci, procjenitelj nije dao točne podatke o vrijednosti stvari i prava koja se unose u društvo, prešuti da je stvar opterećena ograničenim stvarnim pravom neke druge osobe, ne navede da se pravo koje se unosi u društvo ne može prenijeti.

Na osnovi odgovornosti za štetu društvu treba uplatiti iznos u novcu razliku koja nije uplaćena, ako su u društvo unesene stvari ili prava koje imaju manju vrijednost od one koja je iskazana razliku vrijednosti izraženu u novcu.

2. zbog oštećenja društva ulozima ili troškovima osnivanja

Članovi društva odgovaraju za štetu ako je društvo namjerno ili grubom nepažnjom oštećeno ulozima ili troškovima osnivanja društva. To se dešava kad je u društvo unesena manja vrijednost od one koju je trebalo unijeti ili da korist za društvo nije onakva kako je predviđeno. Članovi društva moraju nadoknaditi svu štetu koja je na navedeni način počinjena. Zahtjev za naknadu štete od članova društva nastaje upisom društva u sudski registar. Zahtjev zastarijeva

[20] Svezak II stranica 63.

[21] članak 397. stavak 1. ZTD

za pet godina računajući od dana upisa društva u sudski registar. Društvo se ne može odreći zahtjeva za naknadu štete niti može sklopiti nagodbu ako je ispunjena obveza da se nadoknadi šteta.

3. zbog toga što netko od onih koji su se obvezali u društvo unijeti uloge to nije učinio[22]

Članovi društva su u obvezi društvu platiti vrijednost onog što u njega nisu unijeli, radi se o odgovornosti člana društva prema društvu, ali ne s naslova odgovornosti za štetu.

7. PRESTANAK ČLANSTVA U DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Članstvo u društvu s ograničenom odgovornošću prestaje:

a) smrću člana društva,

b) prestankom člana društva pravne osobe,

c) otuđenjem poslovnog udjela,

d) povlačenjem (amortizacijom) poslovnog udjela,

e) isključenjem člana društva zbog neuplate poslovnog udjela (kaduciranjem),

f) isključenjem člana društva iz drugih razloga,

g) istupanjem člana iz društva,

h) prestankom društva[23].

8. POVLAČENJE POSLOVNOG UDJELA

Povlačenje je poništenje poslovnog udjela tako da prestaje članstvo u društvu na osnovi povučenog udjela, ali se istodobno ne mora smanjiti temeljni kapital. To se čini da bi se olakšalo smanjenje temeljnog kapitala, omogućilo saniranje nerentabilnog poduzeća društva i omogućio suglasan izlazak nekog člana iz društva, odstranilo iz društva neželjenog člana ili spriječilo da takav član uđe u društvo, primjerice time što je poslovni udio dan u zalog pa može doći do

[22] članak 385. stavak 3. ZTD

[23] Svezak II stranica 148.

njegove prodaje, što se nad imovinom člana vodi ovrha, što je član pao pod stečaj, što je poslovni udio naslijedio netko koga se ne želi imati u društvu, što je član izgubio svojstvo koje se društvenim ugovorom traži za člana društva. Do povlačenja poslovnog udjela može doći: a) pristankom člana društva i b) prisilnim putem. Povlačenje pristankom člana društva nema u praksi neku važnost, jer jedva da se i događa, dok je prisilno povlačenje velikoga značenja. Njime se omogućuje jednostavno rješavanje nekih otvorenih pitanja u društvu koja se temelje na razlozima što leže u osobi člana društva, iako se za razliku od isključenja člana iz društva radnja povlačenja ne provodi prema članu, nego prema poslovnom udjelu.[24]

Poslovni se udio može povući samo ako je to predviđeno u društvenom ugovoru.[25] Kad je riječ o prisilnom povlačenju poslovnog udjela, tj. kad se za to ne traži suglasnost člana kojeg se udio povlači, pretpostavke za takvo povlačenje moraju se urediti u društvenom ugovoru prije nego što je taj član stekao poslovni udio[26]. Tako se postiže da se položaj člana u društvu ne može pogoršati nakon što je ušao u društvo, čime se štiti manjina u društvu. Većina bi, naime, mogla naknadnim propisivanjem uvjeta za povlačenje poslovnog udjela istjerati manjinu iz društva.

I pri povlačenju poslovnog udjela moraju se poštovati pravila o unosu kapitala u društvo te o održavanju tog kapitala u društvu. Iako to nije propisano odredbama kojima se uređuje povlačenje poslovnog udjela. Može se povući samo onaj poslovni udio za koji je u cijelosti uplaćen ulog. Društvo ne može članu društva odgoditi ni olakšati obvezu uplate uloga niti ga može te obveze osloboditi, a niti može svoju tražbinu s naslova te uplate prebiti tražbinom protiv društva.[27] Kako povlačenjem poslovnog udjela taj udio prestaje, a to znači i sva prava i obveze koje ga čine, prestala bi i obveza uplate još neuplaćenog dijela uloga, a to bi bilo protivno toj odredbi ZTD. Zato bi svako povlačenje poslovnog udjela za koji nije u potpunosti

[24] Svezak II stranica 150.

[25] članak 419. stavak 1. ZTD

[26] članak 419. stavak 2. ZTD

[27] članak 398. stavak 3. ZTD

uplaćen ulog bilo protivno toj odredbi i stoga ništetno, osim ako je riječ o djelomičnom povlačenju poslovnog udjela s istodobnim smanjenjem temeljnog kapitala društva.[28]

Za povlačenje poslovnog udjela uz suglasnost člana društva traži se samo daje to predviđeno društvenim ugovorom. Ne moraju se propisati i pojedinosti povlačenja, dovoljno je, primjerice, ako se kaže "dopušteno je povlačenje poslovnog udjela", "poslovni udio može se povući". To je razumljivo, jer se član društva ne prisiljava na povlačenje poslovnog udjela, nego je on s time suglasan, pa davanjem ili uskratom suglasnosti može zaštititi svoje interese, tj. odlučiti hoće li se njegov poslovni udio povući i pod kojim će se uvjetima to učiniti. Ne traži se daje ta mogućnost u društvenom ugovoru izričito propisana, dovoljno je da se to može utvrditi i njegovim tumačenjem. Tako se, primjerice, dopuštenost povlačenja poslovnog udjela može izvesti i iz odredbe kojom se članu dopušta istupiti iz društva, jer kad mu je dopušteno izaći iz društva, valja uzeti i da društvo može povući poslovni udio uz njegovu suglasnost.[29]

Za prisilno povlačenje poslovnog udjela moraju se u društvenom ugovoru propisati pretpostavke koje se za to traže. Riječ je, naime, o povlačenju protiv volje člana društva, on ne može na to utjecati, pa se stoga radi zaštite članova društva mora u društvenom ugovoru točno odrediti kad je to moguće. U suprotnom došlo bi do arbitrnosti koja bi se mogla zlorabiti na štetu manjine. Zakonom propisani uvjet da pretpostavke za povlačenje moraju biti određene prije nego što član društva stekne u društvu poslovni udio može se ispuniti i tako da se to učini izmjenom društvenog ugovora nakon takvog stjecanja poslovnog udjela, ali samo pod uvjetom da se s time suglase svi članovi društva na koje se to može odnositi. Isto vrijedi i ako se izmjenom društvenog ugovora žele uvesti novi uvjeti pod kojima se poslovni udio može povući koji bi bili teži za člana kojeg se poslovni udio povlači. Ne traži se da se o tome izjasne i osobe koje imaju neko stvarno pravo na poslovnom udjelu (založni vjerovnici, plodouživatelji), jer one nisu članovi društva i ne mogu glasovati o izmjeni društvenog ugovora.[30]

Za povlačenje poslovnog udjela treba donijeti odluku skupština društva ili članovi društva trebaju donijeti odluku bez održavanja skupštine društva. Odluka se mora donijeti bez obzira

[28] Svezak II stranica 150.

[29] Svezak II stranica151.

[30] Svezak II stranica 152.

na to je li riječ o povlačenju poslovnog udjela uz suglasnost člana ili o prisilnom povlačenju udjela. Odluka se donosi običnom većinom glasova, ako se društvenim ugovorom za to ne traži neka druga većina. U odlučivanju sudjeluje i član kojeg se poslovni udio povlači, ali ne i onda kad je riječ o prisilnom povlačenju poslovnog udjela, jer bi tada član društva koji ima većinski udio, ali i inače udio kojim bi mogao u glasovanju utjecati na donošenje odluke, mogao spriječiti povlačenje poslovnog udjela, iako su za to ispunjeni uvjeti propisani društvenim ugovorom, a ta zabrana sudjelovanja u donošenju odluke proizlazi iz članka 445. stavak 5. ZTD, jer treba uzeti daje pitanje povlačenja poslovnog udjela, ako se provodi bez suglasnosti člana društva, sporno između društva i člana te da se odlukom o povlačenju tog udjela ono među njima rješava. Kad je riječ o donošenju odluke da se povuče poslovni udio uz suglasnost člana društva, takve opasnosti nema, jer povlačenje ionako ne bi bilo moguće bez suglasnosti člana o poslovnom udjelu kojeg je riječ.[31]

Odluka se mora priopćiti članu društva na kojeg se odnosi. To se može učiniti u bilo kojem obliku. Bitno je da mu prispije priopćenje daje donesena odluka o povlačenju poslovnog udjela. Odluku priopćuje skupština koja za to može ovlastiti neku osobu, a u slučaju da se to ne učini, odluku bi članu društva morala priopćiti uprava onako kako daje očitovanja volje u zastupanju društva. Ako je skupštini pri donošenju odluke nazočio član kojeg se poslovni udio povlači, nema potrebe da mu se odluka posebno priopćuje. Ako odluka nije priopćena, a nije ispunjena pretpostavka daju se ne mora priopćivati, nije ispunjen uvjet koji se traži za povlačenje poslovnog udjela.

Povlači li se poslovni udio uz suglasnost člana društva, potrebna je njegova suglasnost koju mora izjaviti društvu. Da bi suglasnost bila valjana. mora prispjeti upravi društva ili skupštini. Za davanje suglasnosti nije propisan nikakav poseban oblik, pa se može dati i konkludentno. Suglasnošću treba smatrati i glasovanje člana za odluku o povlačenju poslovnog udjela, a prema okolnostima traži se i da izjavu o suglasnosti dadu i osobe koje imaju neko stvarno pravo na poslovnom udjelu, primjerice plodouživatelj, založni vjerovnik. Nema li suglasnosti člana društva, poslovni se udio može povući samo prisilno.

[31] Svezak II stranice 153-154.

Poslovni se udio smatra povučenim kad se za to ispune sve pretpostavke: a) daje povlačenje bilo predviđeno društvenim ugovorom, b) da je o tome donesena valjana odluka i c) da je priopćena članu kojeg se poslovni udio povlači, a ako je riječ o dobrovoljnom povlačenju poslovnog udjela, d) daje član valjano izjavio svoju suglasnost s povlačenjem. Ako se pritom i smanjuje temeljni kapital, uz to se traži daje smanjenje tog kapitala upisano u sudskom registru. Povodom svakog povlačenja poslovnog udjela mora se u sudskom registru brisati i član društva kojeg je udio povučen.

Povlačenjem poslovnog udjela gasi se poslovni udio, a s njime i sva prava i obveze koji iz njega proizlaze, osim prava na otpremninu koje upravo i nastaje zbog povlačenja tog udjela. Time prestaju i prava trećih osoba na poslovnom udjelu. Povlačenje ne utječe na temeljni kapital društva, osim kad se poslovni udio ili više njih povlači zajedno sa smanjenjem temeljnog kapitala. Povlačenje zbog toga ima kao posljedicu da zbroj nominalnih iznosa poslovnih udjela više ne odgovara temeljnom kapitalu društva, pa se stoga moraju obaviti potrebne korekcije preostalih poslovnih udjela u društvu.

9. ISKLJUČENJE ČLANA DRUŠTVA OSIM ZBOG NEUPLATE POSLOVNOG UDJELA

Isključenje člana društva njegovo je prisilno udaljavanje iz društva tako da time u njemu gubi članstvo. Za razliku od povlačenja poslovnog udjela, kojim također prestaje članstvo u društvu, ovdje je riječ o postupanju usmjerenom prema članu, a ne prema poslovnom udjelu, tako da se isključenjem ne dira u poslovni udio isključenog člana koji postoji i nakon što se član isključi iz društva. Zakon o trgovačkim društvima propisuje u članku 420. stavak 1. da se društvenim ugovorom može odrediti da društvo može isključiti člana iz društva, ali se ne određuju uvjeti pod kojima se to može učiniti, nego se upućuje na to da se tim ugovorom moraju odrediti:

a) uvjeti,

b) postupak i

c) posljedice isključenja člana iz društva.

Društvo s ograničenom odgovornošću jest privatnopravna zajednica nastala pravnim poslom sklopljenim među članovima usmjerena ostvarenju zajedničkog cilja. Članstvo u

društvu podrazumijeva trajnije odnose između članova te članova i društva u kojima oni preuzimaju uzajamna prava i obveze u okviru zajedničkog cilja koji se izražava kao cilj društva. Iz biti društva proizlazi temeljna obveza svih članova da pridonose ostvarenju tog cilja, posebice da u društvu lojalno postupaju jedan prema drugome i prema društvu. U tim odnosima i društvo i članovi imaju pravo štititi se međusobno od postupanja onoga među njima kojeg svojstva ili postupci ugrožavaju ostvarenje cilja društva, a time i samo društvo.

Treba poći od pravne naravi društva s ograničenom odgovornošću koje, iako društvo kapitala - za razliku od dioničkog društva - ima neka obilježja društava osoba, koja doduše ne prevladavaju, ali se u njemu osjećaju posebice većom povezanošću članova, izraženom manjom mogućnošću fluktuacije i većom mogućnošću postavljanja ograničenja za raspolaganje poslovnim udjelom te većim utjecajem na vođenje poslova društva. Iz takve naravi društva proizlazi i mogućnost obrane protiv člana koji ga ugrožava.[32]

Članovi društva mogu: a) društvenim ugovorom predvidjeti mogućnost da se koga od njih isključi iz društva ili b) poslužiti se tim pravom i onda kada za isključenje člana postoji važan razlog. U prvom slučaju moraju društvenim ugovorom odrediti uvjete pod kojima se to može učiniti propisivanjem razloga za isključenje, postupka koji treba provesti da bi se član isključio iz društva, primjerice predlaganje odluke, određivanje tko sudjeluje u odlučivanju, kako se odlučuje i pravne posljedice isključenja, kao što su vrijeme kada se smatra daje član isključen, što se događa s njegovim poslovnim udjelom, ima li član pravo na naknadu za to što je ostao bez poslovnog udjela u društvu i kako se ona određuje, kad se i na koji način plaća itd. To je potrebno želi li se člana isključiti iz društva, a da za to ne postoji važan razlog.

Važnim razlogom treba smatrati kada se član društva želi isključiti ili njegovo ponašanje onemogućuje ili znatno ugrožava postizanje cilja društva, pa se zbog toga ostanak člana u društvu čini za društvo nepodnošljivim.[33] To mogu biti svojstva člana ili njegovo postupanje, primjerice kada namjerno ili s grubom nepažnjom tako teško povrijedi članske obveze da se od drugih članova društva ne može očekivati da bi mogli primijeniti neko drugo sredstvo obrane osim da takvog člana isključe iz društva. Takva blaža sredstva mogu biti, primjerice,

[32] Svezak II stranica 159.

[33] članak 420. stavak 3. ZTD

oduzimanje posebnih prava u društvu, određivanje da upravljačka članska prava član mora ostvarivati putem određenog zastupnika, povlačenje dijela poslovnog udjela kako bi se spriječilo da se član iz kverulantskih razloga koristi svojim manjinskim pravima kojima bezrazložno sprječava donošenje odluka u društvu i njegovo iritantno ponašanje u skupštini, ali samo uz suglasnost člana, opoziv imenovanja člana društva kao člana uprave, prijenos poslovnog udjela na povjerenika ako dođe do trajnije nedostupnosti člana društva, izmjena društvenog ugovora kojom se članu oduzimaju neka upravljačka prava ako se on s time složi. Ako se neko od tih sredstava ne bi moglo primijeniti, primjerice zato što član ne želi pristati na primjenu mjera za koje se traži njegova suglasnost, nastaje važan razlog za njegovo isključenje.

Razlozi za isključenje mogu biti samo u osobi ili u vezi s osobom člana, a ne i njegova prednika. Riječ je o njegovim svojstvima i osobnim odnosima. To, primjerice, mogu biti trajnija teža bolest, neuredni imovinski odnosi, financijske neurednosti, nedostatak povjerenja, gubitak svojstava koja se za člana društva traže u društvenom ugovoru ili proizlaze iz vrste društva, kao što su npr. gubitak pripadnosti nekoj obitelji, struci i si., teške povrede obveza, poduzimanje kažnjivih radnji, zloporaba povjerenja, teško remećenje odnosa među članovima društva, prešućivanje kažnjavanja prije ulaska u društvo, lažno prikazivanje određenih svojstava, štetno istupanje za društvo u javnosti, postupanje protivno obvezi na lojalnost društvu i članovima društva, posebice u odnosu prema konkurentima. Sve razloge koji postoje u pogledu osobe člana društva valja ocijeniti kao cjelinu kako bi se utvrdilo je li ispunjen uvjet za isključenje. Mjerodavno vrijeme za ocjenu postojanja važnog razloga je posljednje ročište na sudu u postupku isključenja, što znači da se mogu uzeti u obzir i razlozi koji nastanu nakon podizanja tužbe. Kao mjerilo za ocjenu postoji li važan razlog za isključenje treba uzeti u obzir nekoliko pravila. Što konkretno društvo s ograničenom odgovornošću ima više osobina pravog društva kapitala, a pokazuje manje svojstava društava osoba, to se postavljaju stroži uvjeti za postojanje važnog razloga. Krivnja nije pretpostavka za postojanje tog razloga, iako će on češće postojati ako postoji krivnja člana društva, a sukrivnja nekog od članova društva sama po sebi ne isključuje postojanje važnog razloga, što treba ocjenjivati od slučaja do slučaja.

Važnim razlogom treba smatrati i slučaj kada bi zbog postupanja bilo kojeg člana društva bilo osnove za podizanje tužbe za prestanak društva (članak 468. ZTD), jer je ostvarenje cilja društva postalo nemogućim ili je zbog nekog člana društva u prilikama društva nastao neki važan razlog za njegov prestanak. Isključenjem se zapravo sprječava prestanak društva.

Glede postupka isključenja valja razlikovati je li riječ o isključenju koje je predviđeno i uređeno društvenim ugovorom ili o isključenju kada to nije učinjeno. U prvom slučaju mjerodavno je ono što je propisano društvenim ugovorom. Odluku o isključenju donosi skupština društva, ako društvenim ugovorom to nije prepušteno na odlučivanje nekom drugom organu društva, primjerice nadzornom odboru ako ga društvo ima. Odredi li se da je za donošenje odluke nadležan neki drugi organ, a ne skupština, društvenim bi ugovorom trebalo propisati i većinu kojom se u tom organu donosi odluka. Ako o tome nema odredaba, vrijedi ono što i inače za donošenje odluka takvog organa. Društvenim se ugovorom može odrediti i većina kojom skupština odlučuje o isključenju člana društva. Ako nije određena neka druga većina, odluku treba donijeti većinom od tri četvrtine danih glasova. S obzirom na to da u Zakonu o tome nema odredaba, treba primijeniti ono što vrijedi za donošenje odluke o prestanku društva (članak 467. ZTD). Tu nije riječ o promjeni društvenog ugovora, pa se ne traži da se odluka donese u obliku javnobilježničke isprave niti se upisuje u sudski registar.

Pravo glasa nema član o isključenju kojeg se odlučuje, jer se time rješava sporno pitanje između njega i društva (članak 445. st. 5. ZTD). Ako se odlučuje o isključenju više članova, moraju se donijeti odvojene odluke, pri čemu o odluci da se isključi neki član nema pravo glasa onaj o isključenju kojeg se odlučuje, ali mu se mora dati prilika da o tome iznese svoje stajalište prilikom donošenja odluke o njegovu isključenju. Na taj se način može isključiti i član koji u društvu ima većinu. Ako društvo ima samo dva člana, o isključenju jednoga odlučuje drugi. Postoje li razlozi za isključenje oba člana, isključenje je moguće samo odlukom suda, ali se ne mogu isključiti obojica, nego se mora donijeti odluka o prestanku društva, što može učiniti sud ako se to od njega zatraži.

Nije li društvenim ugovorom drukčije predviđeno, isključenje se provodi na temelju donesene odluke bez intervencije suda. Kako je riječ o odluci skupštine (o odluci članova kad je mogu donijeti i izvan skupštine), član kojega se isključuje može, ako su za to ispunjene pretpostavke, ustati kod suda s tužbom za pobijanje te odluke, a ako je riječ o ništetnoj odluci, može se pozivati na ništetnost, a da za to ne treba ustati s tužbom. Kako se društvenim ugovorom određuju uvjeti i postupak kao i posljedice isključenja, sud ispituje valjanost donesene odluke prema odredbama tog ugovora, primjerice je li pri njezinu donošenju bio ispunjen njime propisani uvjet kvoruma, je li član bio pravodobno obaviješten o razlozima isključenja i si., ali i prema odredbama Zakona o trgovačkim društvima, primjerice je li

skupština bila valjano sazvana. Društvenim se ugovorom može propisati da je za isključenje potrebno protiv člana kojega se isključuje ustati s tužbom kod suda kojom se traži njegovo isključenje.

Kada društvenim ugovorom nije uređeno pitanje isključenja, uz odluku o isključenju o kojoj je bila riječ potrebno je da društvo ustane protiv člana kojega se isključuje konstitutivnom tužbom tražeći da ga sud isključi iz društva.

Isključeni član društva ima po zakonu pravo na naknadu. Članu treba nadoknaditi vrijednost poslovnog udjela kakva je bila u i vrijeme isključenja. Za to je mjerodavno vrijeme kad je u društvu donesena odluka o isključenju. Ako je podignuta tužba za isključenje, mjerodavno je vrijeme podizanja tužbe. Društvenim se ugovorom mogu odrediti pojedinosti kako se utvrđuje vrijednost poslovnog udjela, kao što je to moguće i kad je riječ o povlačenju tog udjela, ali tako da to jednako vrijedi za sve članove društva. Za način određivanja vrijednosti vrijedi ono što i za povlačenje poslovnog udjela. Zakon propisuje da član koji je društvu uplatio poslovni udio unosom u društvo stvari i/ili prava ima pravo da mu se vrati uloženo, ali ne prije nego što proteknu tri mjeseca od isključenja iz društva. Pri tome nema pravo na naknadu štete za slučajno uništenje, oštećenje ili smanjenje vrijednosti onoga što je uložio te ako je do toga došlo redovitom upotrebom. Ima li društvo prema članu zahtjev za naknadom štete ili neku drugu tražbinu, vrijednost poslovnog udjela neće mu se nadoknaditi sve dok društvu ne podmiri štetu odnosno dok prema njemu ne ispuni drugu obvezu.

10. ISTUPANJE ČLANA IZ DRUŠTVA

Istupanje člana njegov je dobrovoljni izlazak iz društva tako da mu time prestaje članstvo u društvu. Može se urediti društvenim ugovorom, ali se tada moraju:

a) odrediti uvjeti pod kojima član može istupiti iz društva,

b) propisati postupak po kojemu se to čini, i

c) predvidjeti posljedice istupanja, što su isti zahtjevi koje Zakon (članak. 420. stavak 1. ZTD) postavlja i kad je riječ o isključenju člana iz društva.

Član ne može istupiti iz društva kada želi, jer ga s društvom veže to što je u nj ušao s namjerom ostvarivanja privatnopravne zajednice te time prihvatio da ona postoji radi ostvarenja zajedničkog cilja. Zato se za istupanje iz društva traži postojanje važnog razloga. Zakon o trgovačkim društvima doduše ne spominje da je za slučaj kad je društvenim ugovorom

određeno da član može istupiti iz društva potreban važan razlog, ali propisuje da se u tom ugovoru moraju odrediti uvjeti koji se moraju ispuniti da bi član mogao istupiti iz društva, što znači da ne bi bilo moguće istupanje ako za to nema razloga. Kako istupanje znači i prestanak vezanosti zajedničkim dogovorenim ciljem društva, pa prema tome i prestanak članskih obveza koje iz toga proizlaze, to ne bi bilo moguće, a da nije opravdano. Stoga treba smatrati da se ne može proizvoljno istupiti iz društva.

Istupanje iz društva ostvaruje se očitovanjem volje o istupanju koje član društva izjavljuje prema društvu i dodatnim aktom društva. Za očitovanje o istupu nije propisan poseban pravni oblik, pa gaje moguće dati i usmeno, ali je bitno da prispije društvu, tj. njegovoj upravi, s time da se nakon toga više ne može opozvati. Do istupanja dolazi tek kada član zajedno s dobivenom naknadom za svoj poslovni udio: a) taj udio ustupi društvu ili b) nekom članu društva ili kome trećemu ili c) pristane na to da ga društvo povuče. Društvo će moći steći poslovni udio ili ga povući samo ako je potpuno uplaćen. Članu se može isplatiti naknada samo iz sredstava aktive koja prelaze vrijednost temeljnog kapitala tako da se ne diraju sredstva koja odgovaraju iznosu tog kapitala.

Podizanje tužbe nije pretpostavka za istupanje iz društva, osim ako u društvenom ugovoru nisu predviđeni uvjeti i postupak za ostvarenje prava na istupanje ili ako društvo smatra da za istupanje nije ispunjen opravdani (važan) razlog, pa odbije isplatiti naknadu, zbog čega član ne može ostvariti pravo istupanja iz društva. Želi li ga ostvariti, morat će ustati s tužbom i zahtijevati istupanje iz društva. Neovisno o tome što je predviđeno društvenim ugovorom, član društva može ustati konstitutivnom tužbom i zahtijevati da sud donese presudu o njegovu istupanju iz društva, ako za to postoje opravdani razlozi. Tužbom se može zahtijevati istupanje iz društva i kad u društvenom ugovoru nije predviđena mogućnost istupanja. Zakon o trgovačkim društvima u članku 420. stavak 2. daje to pravo kada su za to ispunjeni "opravdani razlozi", pod kojima se naročito kao primjeri navode: ako drugi članovi društva ili neki organ društva članu društva prouzroče štetu, ako je član spriječen u ostvarivanju svojih prava u društvu ili mu neki organ nameće nerazmjerne obveze. Član društva tog se prava ne bi mogao unaprijed odreći (članak 420. stavak 4. ZTD), pa ni društvenim ugovorom.[34]

[34] Svezak II stranica 173-174.

U pogledu vraćanja uloženog vrijedi ono što i za isključenje člana iz društva, pa se upućuje na ta izlaganja. Ostvaruje li se istupanje iz društva tužbom, sud će naložiti društvu da uz istodobni prijenos poslovnog udjela na društvo isplati članu naknadu visinu koje odredi.

11.ZAKLJUČAK

Isključenjem člana društva iz drugih razloga i istupanjem člana društva poslovni udio postoji iako je došlo do prestanka članstva, a tim da udio stječe netko drugi pa time i članstvo u društvu koje se osniva na tom poslovnom udjelu.

Društvo s ograničenom odgovornošću jest privatnopravna zajednica nastala pravnim poslom sklopljenim među članovima usmjerena ostvarenju zajedničkog cilja. Članstvo u društvu podrazumijeva trajnije odnose između članova te članova i društva u kojima oni preuzimaju uzajamna prava i obveze u okviru zajedničkog cilja koji se izražava kao cilj društva. Iz biti društva proizlazi temeljna obveza svih članova da pridonose ostvarenju tog cilja, posebice da u društvu lojalno postupaju jedan prema drugome i prema društvu. U tim odnosima i društvo i članovi imaju pravo štititi se međusobno od postupanja onoga među njima kojeg svojstva ili postupci ugrožavaju ostvarenje cilja društva, a time i samo društvo. Zakonom o trgovačkim društvima na više se mjesta propisuje kako se štite takvi opravdani interesi. Isključenje iz društva, kao krajnju mjeru, Zakon spominje i na izloženi način upućuje na društveni ugovor, što ne treba smatrati daje *condicio sine qua non* da bi se takva mjera mogla primijeniti prema članu koji ugrožava ostvarenje cilja društva.[35]

Član ne može istupiti iz društva kada želi, jer ga s društvom veže to što je u nj ušao s namjerom ostvarivanja privatnopravne zajednice te time prihvatio da ona postoji radi ostvarenja zajedničkog cilja. Zato se za istupanje iz društva traži postojanje važnog razloga. Zakon o trgovačkim društvima doduše ne spominje da je za slučaj kad je društvenim ugovorom određeno da član može istupiti iz društva potreban važan razlog, ali propisuje da se u tom ugovoru moraju odrediti uvjeti koji se moraju ispuniti da bi član mogao istupiti iz društva, što znači da ne bi bilo moguće istupanje ako za to nema razloga. Kako istupanje znači i prestanak vezanosti zajedničkim dogovorenim ciljem društva, pa prema tome i prestanak članskih obveza koje iz toga proizlaze, to ne bi bilo moguće, a da nije opravdano. Stoga treba smatrati da se ne može proizvoljno istupiti iz društva.[36]

[35] Svezak II stranica 159.

[36] Svezak II stranica 169.

12.LITERATURA

1. Barbić, J. Pravo društava Knjiga druga - Društvo kapitala - dioničko društvo- šesto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb 2013. g.

2. Barbić, J. Pravo društava Knjiga druga - Društvo kapitala - društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija, europsko društvo - societas europea (SE) šesto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb 2013. g.